

Tematisk bedömning om skade- och livförsäkringsbolagens internrevisionsfunktion – betydande skillnader i arbetsätt och resurser

Finansinspektionen har under 2024 kartlagt hur försäkringsbolagens internrevision arbetar, dess kompetens och huruvida funktionen har tillräckliga resurser. Avsikten med den tematiska bedömningen var att utreda på vilket sätt skade- och livförsäkringsbolagen har ordnat internrevisionsfunktionen och säkerställt att den genomförs på ändamålsenligt sätt. Målet var också att utreda hurdana förfaranden, anvisningar och verktyg bolagen utnyttjar inom sin revisionsfunktion för att säkerställa att den är oberoende och effektiv.

I tillsynsmeddelandet lyfter man fram rekommendationer, god praxis och utvecklingsobjekt som grundar sig på resultaten av utredningen, och med vilka det är möjligt att stärka internrevisionens oberoende uppgift och ställning i förhållande till den operativa verksamheten att omfattande genomföra inspektioner och andra eventuella bedömningar som gäller bolagets verksamhet samt att rapportera om dem till högsta ledningen.

I enkäten deltog 22 skade- och livförsäkringsbolag som fått koncession i Finland. Observationerna grundar sig på enkätsvaren och stöder tidigare observationer inom den fortlöpande tillsynen, enligt vilka det finns betydande skillnader i hur försäkringsbolagens internrevision arbetar och i avsatta resurser.

De viktigaste observationerna i den tematiska bedömningen är:

- säkerställandet av funktionens resurser och kompetens är bristfällig
- revisionsplanernas kvalitet och omfattning bör utvecklas
- växelverkan mellan internrevisionen och styrelsen bör utvecklas.

1 Kvalitativa skriftliga verksamhetsprinciper skapar grunden för internrevisionen

Regleringen fastställer krav på att ordna internrevision och på verksamheten, vilka preciseras med rekommendationer¹. Enligt försäkringsbolagslagen ska försäkringsbolagen ha skriftliga verksamhetsprinciper för internrevision². Regleringen fastställer krav på innehållet i verksamhetsprinciperna, och de ska vara förenhetliga med hela bolagets affärsstrategi³. Vidare ges närmare anvisningar om verksamhetsprincipernas innehåll i Eiopas riktlinjer för företagsstyrningssystem⁴. Internrevisionens roll i försäkringsbolagen grundar sig på omsorgsfullt utarbetade verksamhetsprinciper, som för egen del säkerställer

¹ Försäkringsbolagslag (521/2008) 6 kap. 15 §, Kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/35 artikel 271 samt Eiopas riktlinjer för företagsstyrningssystem EIOPA-BoS-14/253 Avsnitt 8 Riktlinjerna 40–45

² Försäkringsbolagslagen 6 kap. 8 § 2 och 3 mom.

³ Försäkringsbolagslagen 6 kap. 8 § 2 mom. och Kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/35 artikel 258 punkt 2

⁴ Eiopas riktlinjer för företagsstyrningssystem EIOPA-BoS-14/253 Avsnitt 8 Riktlinjerna 7 och 42

att funktionen är oberoende, verksamheten etisk samt fastställer revisionens praxis, ansvarsområden och arbetsätt.

Enligt utredningen har alla försäkringsbolag sådana verksamhetsprinciper som förutsätts i regleringen. Finansinspektionen framhäver att verksamhetsprinciperna ska finnas tydligt dokumenterade och vara täckande för att man med hjälp av dem ska kunna styra revisionsverksamheten och främja revisionernas objektivitet, effektivitet, enhetlighet och spårbarhet. Försäkringsbolagen ska säkerställa att verksamhetsprinciperna åtminstone innehåller de uppgifter som förutsätts i Eiopas riktlinjer för företagsstyrningssystem.

Tydliga och högklassiga verksamhetsprinciper skapar en grund för en effektiv intern revision, vilket hjälper försäkringsbolagen att säkerställa att deras verksamhet, bolagsstyrning, interna kontroll och riskhanteringssystem fungerar och följer regleringen. Försäkringsbolagets styrelse har en viktig roll i utvecklandet av internrevisionens verksamhetsprinciper. Det är viktigt att försäkringsbolagets styrelse förstår verksamhetsprincipernas betydelse och betraktar dem som ett strategiskt verktyg som stöder affärsverksamhetens långsiktiga prestationsförmåga.

Som god praxis bland svaren i den tematiska bedömningen noterades att internrevisionen regelbundet även utvärderas av en aktör utanför försäkringsbolaget, till exempel minst vart femte år. Bolaget ska därtill säkerställa att dess bolagsstyrnings-, lednings- eller kontrollorgan inte inverkar på internrevisionens revisioner, resultatutvärdering och rapportering, och således inte försvagar internrevisionsfunktionens oberoende och opartiskhet.

2 Uppmärksamhet bör fästas vid en oberoende utlagd internrevisionsfunktionens tillsyn

En stor del av skade- och livförsäkringsbolagen har lagt ut internrevisionsfunktionen. En del av bolagen har skött utläggningen inom gruppen. Det bör beaktas att kraven i regleringen är desamma oberoende av hurdant uppdragsavtal som ingåtts. Såsom konstateras i Eiopas riktlinjer för företagsstyrningssystem⁵ skiljer sig gruppinterna uppdragsavtal inte nödvändigtvis från externa uppdragsavtal. I gruppinterna uppdragsavtal kan urvalsprocessen vara mer flexibel, men bolagen bör inte automatiskt förutsätta att sådana avtal kräver mindre aktsamhet och tillsyn än externa uppdragsavtal. Försäkringsbolaget har i sista hand alltid ansvar för att alla förpliktelser fullgörs.

Enligt utredningen har särskilt de bolag som ingått uppdragsavtal inom gruppen bristfälligt bedömt sina möjligheter och sin förmåga att inverka på tjänsteleverantörens verksamhet. Brister observerades också i hur de bolagsspecifika och riskbaserade revisionsbehoven har beaktats i de enskilda bolagen inom gruppen. Finansinspektionen rekommenderar att bolagen regelbundet säkerställer sin förmåga att påverka tjänsteleverantörens verksamhet. Därtill ska såväl bolagens styrelser som tjänsteleverantörerna försäkra sig om att

⁵ Eiopas riktlinjer för företagsstyrningssystem EIOPA-BoS-14/253 Inledning Riktlinjerna 1.14 och 1.15

internrevisionsfunktionen riskbaserat är inriktad uttryckligen på det aktuella bolagets verksamhet.

Bolaget, styrelsen och den person som ansvarar för utläggningen har separata ansvar för att bedöma hur tjänsteleverantören klarar av sin uppgift samt av dess förmåga och förutsättningar att klara av sin uppgift även i framtiden. Utifrån svaren i den tematiska bedömningen hade inte alla bolag i tillräcklig grad övervakat och utvärderat olika aktörers arbete. Brister observerades särskilt i den regelenliga framåtblickande bedömningen.

3 Funktionen oberoende ställning ska utvärderas regelbundet

Även internrevisionsfunktionens oberoende ställning i bolaget samt de interna revisorernas objektivitet i sitt arbete bör utvärderas regelbundet. Enligt enkätsvaren har försäkringsbolagen olika metoder och verktyg för att göra denna utvärdering. Som god praxis kan anses att internrevisionen inte påverkar och deltar i annat än i planeringen av den egna funktionens verksamhet, i godkännandet av egna verksamhetsmodeller och den egna operativa verksamheten. Förfarandet gör det möjligt för den tredje försvarslinjen att fungera objektivt genom att helt isolera dess verksamhet från de övriga försvarslinjernas verksamhet.

4 Direkt kontakt mellan internrevisionen och styrelsen stöder försäkringsbolagets prestationsförmåga och utvecklar processernas kvalitet

Det faktum att styrelsen regelbundet får information om internrevisionens verksamhet stöder en fungerande verksamhet, bolagsstyrning och intern kontroll och ett fungerande riskhanteringssystem i bolaget och på så sätt även uppnåendet av bolagets strategiska mål. Det finns betydande skillnader mellan bolagen då det gäller hur ofta internrevisionsfunktionen rapporterar till styrelsen om hur revisionsplanen framskrider och om observationerna från internrevisionen.

Finansinspektionen anser det vara god praxis att den person som ansvarar för internrevisionen vid sidan av funktionens årliga rapportering relaterad till revisionsplanen även regelbundet rapporterar till styrelsen om hur revisionsplanen framskrider och om viktiga observationer från internrevisionen samt om avvikelser från planen. Därtill skulle det vara bra att föra en inledande dialog om betydande observationer från internrevisionen med styrelsen eller ordföranden före ett styrelsemöte. Ett regelbundet ovan nämnt förfarande stöder styrelsens förmåga att säkerställa att eventuella problem uppdagas i tid, förbättrar styrelsens beslutsfattande och hjälper styrelsen att effektivare inrikta organisationens resurser på viktiga utvecklingsobjekt samt på strategiskt viktiga delområden.

Vid sidan av internrevisionens övriga styrelserapportering skulle det vara bra om den person som ansvarar för internrevisionsfunktionen och styrelsens ordförande skulle hålla regelbundna möten. Detta hjälper styrelsen att hålla

sig á jour med hur revisionsfunktionens arbete framskrider och om observationerna.

Enligt Finansinspektionen förutsätter regleringskraven på internrevisionens oberoende och rapporteringskraven att internrevisionen rapporterar direkt till styrelsen och deltar på styrelsemötena särskilt i behandlingen av ärenden som funktionens har ansvar för. Som god praxis anser Finansinspektionen att den person som ansvarar för funktionen deltar på styrelsemötena. Detta kan anses öka förtroendet för att presentationerna är grundliga och hjälpa styrelsen att få en bättre helhetsbild av funktionens status och utveckling. Därtill kan närvaro av den person som ansvarar för funktionen stärka internrevisionens ställning, effektivitet samt främja informationsutbytet i bolaget. Som god praxis anses att den person som ansvarar för internrevisionsfunktionen deltar på styrelsemötena även i behandlingen av andra ärendepunkter än de som gäller internrevisionen för att komplettera sin kunskap speciellt om väsentliga ärenden som behandlas i styrelsen.

Som god praxis anser Finansinspektionen att internrevisorn garanteras tidsenlig åtkomst till styrelsematerialen. Åtkomst till dokument och information stöder en oberoende och objektiv kontinuerlig bedömning, vilket är kritiskt för en effektiv kontroll av affärsverksamheten och bolagsstyrningen. Internrevision av hög kvalitet och ett gott informationsutbyte med styrelsen utgör centrala delar av försäkringsbolagets bolagsstyrningssystem. Genom dessa åtgärder är det möjligt att minska riskerna samt att stöda styrelsens och ledningens beslutsfattande, vilket främjar försäkringsbolagets långfristiga affärsmässiga mål.

5 Tillräckliga resurser samt regelbundet säkerställande av kompetens och sakkunskap

Vid ordnandet av internrevisionen är det viktigt att säkerställa att funktionen har tillräckliga resurser samt att de personer som utför revisionsarbetet är kompetenta och yrkeskunniga. Försäkringsbolagens omvärld och processer utsätts i denna föränderliga värld hela tiden för allt fler både interna och externa förändringar som medför nya slags utmaningar och behov då det gäller att genomföra en effektiv och täckande internrevision.

Av svaren framgick att det finns betydande skillnader i funktionens resurser mellan försäkringsbolagen då man beaktar den tidsanvändning som inriktats på enskilda försäkringsbolag. Även i fråga om grupper observerades skillnader i svaren vad gäller huruvida enskilda revisorers arbete är inriktat enbart på något område inom den finansiella sektorn eller om det i internrevisionsfunktionen finns personer som gör revisioner som kräver substanskunnande endast för någon specifik verksamhet (till exempel ICT) oberoende av område inom den finansiella sektorn.

Funktionen bör ha tillgång till en bred skara av experter och i vissa revisioner som kräver särskild kompetens till och med mycket djup specialexpertis. Enligt svaren i den tematiska bedömningen köper endast få bolag extern

revisionshjälp utanför organisationen för att stöda internrevisionsfunktionen, fastän verksamhetsprinciperna skulle tillåta det. Det rekommenderas att försäkringsbolagen som en del av utvecklingen av revisionsverksamheten skulle överväga att utöka den externa substansexpertisen vid krävande revisioner.

Enligt utredningen hade internrevisionen i några bolag inte under flera på varandra följande år kunnat genomföra sin revisionsplan. Internrevisionsfunktionen får inte vara känslig för personalbyten eller för andra ändringar, såsom för plötsliga internrevisionsbehov utöver revisionsplanen. Funktionen bör även i allt högre grad utöver sina grundläggande uppgifter och tematiska revisioner kunna genomföra specialrevisioner. Internrevisionen ska även själv kritiskt kunna identifiera och rapportera om brister i resurser och kompetens till styrelsen. På motsvarande sätt är det på styrelsens ansvar att bedöma interrevisionens verksamhet och dess tillräcklighet samt att vid behov inrikta utvecklingsåtgärder till funktionen.

Enligt svaren utnyttjar några bolag bolagets andra experter eller de centrala funktionernas arbete och kompetens i sina revisioner. Då sådana förfaranden används ska bolaget emellertid bedöma och säkerställa att bolagets övriga funktioner (inkl. de centrala kontrollfunktionerna) inte opassande inverkar på internrevisionens arbete och äventyrar dess oberoende och opartiskhet.

6 En revisionsplan som grundar sig på en systematisk riskanalys bidrar till rättidiga insatser

Enligt kommissionens delegerade förordning ska bolagets internrevision inrätta, genomföra och upprätthålla en revisionsplan som beaktar bolagets samtliga verksamheter och företagsstyrningssystemet i dess helhet. I revisionsplanen ska prioriteringarna fastställas utifrån ett riskbaserat tillvägagångssätt. I Eiopas riktlinjer om företagsstyrningssystem konstateras därtill att bolaget bör säkerställa att planen för internrevision grundas på en metodisk riskanalys.

Enligt enkäten kunde man observera skillnader mellan bolagen i processen för upprättandet av revisionsplaner och innehållet. I flera bolag beaktade planerna inte rotation ens i fråga om betydande funktioner och i planerna grundade sig valet av prioriteringar inte på ett metodiskt och riskbaserat tillvägagångssätt. En väl utarbetad revisionsplan som grundar sig på en omfattande riskuppfattningsförmåga stöder beaktandet av revisionsobjekt och prioriteringar samt allokeringen av tid och resurser.

7 En effektiv hantering av observationer från internrevisionen stärker övervakningen och främjar en effektiv verksamhet

En ändamålsenlig behandling och uppföljning av observationer från internrevisionen är väsentliga för att stärka bolagets verksamhet, bolagsstyrning, interna kontroll och riskhanteringssystem. Finansinspektionen betraktar det som god praxis att öppna observationer från internrevisionen inte stängs

innan det säkerställts att nödvändiga korrigerande åtgärder vidtagits och att de skriftligen dokumenterats. Genom detta säkerställs att styrelsen har en god uppfattning om att observationerna från internrevisionen behandlas på relevant sätt. Finansinspektionen anser det vara god praxis att det till styrelsematerialet som behandlas på styrelsens möten regelbundet fogas en lista över öppna observationer från internrevisionen. Förfarandet förbättrar transparensen och styrelsens medvetenhet om observationerna från internrevisionen.

Som god praxis beaktas att det för varje observation utses en ansvarsperson, vilket minskar risken för att observationerna från internrevisionen lämnas obehandlade eller okorrigerade. Arbetssättet stärker försäkringsbolagets bolagsstyrningsprocesser och förbättrar den interna kontrollens kvalitet.

Internrevisionsfunktionen bör ses som en viktig part i processen för att stänga observationer från internrevisionen. Finansinspektionen anser det vara god praxis att internrevisionsfunktionen godkänner och stänger observationer först efter att funktionen själv har bedömt att korrigerande åtgärder vidtagits och att den skriftliga dokumentationen är på lämplig nivå. Genom detta säkerställs att observationerna behandlas objektivt och omsorgsfullt, och inte endast är en formell åtgärd. Samtidigt kan internrevisionsfunktionen som den tredje försvarslinjen kontrollera att bolagsstyrningsåtgärderna är tillräckliga.

Av svaren i den tematiska bedömningen framgick det att största delen av internrevisionens rekommendationer har följts, vilket är ett tecken på att försäkringsbolagen är engagerade i utvecklingen av bolagets verksamhet, bolagsstyrning och riskhanteringssystem samt i stärkandet av den interna kontrollen. Finansinspektionen framhäver att om bolaget beslutat att inte följa någon rekommendation, ska beslutet dokumenteras mycket omsorgsfullt och noggrant motiveras. På så sätt får styrelsen en klar förståelse för varför vissa korrigerande åtgärder inte ansetts vara nödvändiga och hurdana risker som uppstår av att rekommendationen inte följs.

8 Bolagsspecifika observationer lyfts vid behov upp inom tillsynen 2025

I många finländska skade- och livförsäkringsbolag följer internrevisionen i sin verksamhet utöver regleringen och myndigheternas anvisningar även internationella standarder, etiska regler och praktiska anvisningar för yrkesmässig internrevision. De nya internationella standarderna för yrkesmässig internrevision träder i kraft den 9 januari 2025. I de nya standarderna strävar man allt starkare efter att förena internrevisionen med bolagets interna kontroll och riskidentifiering.

Om internrevisionsfunktionen ordnats och resurser avsatts på ett för bolaget optimalt sätt, har funktionen utmärkta möjligheter att upptäcka och rapportera om observationer samt att på bästa möjliga sätt stöda styrelsen och den

Skade- och livförsäkring, Jaana Friman och Santeri
Palojärvi

29.11.2024 FIVA/2024/875
FB/FI-OBEGRÄNSAD TILLGÅNG
Offentligt

operativa ledningen och att genom revisionsarbetet utveckla bolagets affärs-
verksamhet.

Enkätsvaren och observationerna som gjorts på basis av dem utnyttjas i den
fortlöpande tillsynen 2025 samt i dialogen med bolagen under tillsyn.

Närmare upplysningar lämnas av

Senior övervakare Jaana Friman, jaana.friman@fiva.fi
Senior övervakare Santeri Palojarvi, santeri.palojarvi@fiva.fi

Sändlista

Offentlig